

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільях і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Скорбні листи з життя України.

(Конець).

Саме під кінець ревізії д. Кедрова прийшла до Києва сумна звістка про жахливу смерть Вітрової і про демонстрацію в Петербурзі. Молодіж університетська зовсім натурально заворушилась і хоча усі попередні події досить її віритовали, однак вона прирадила собі відправити тільки панахиду за душу Вітрової; панахиду справити в новому соборі Святого Володимира (проти університету). Гектографована оповістка про панахиду, призначену о год. 12 дня 18 березня (марта), була пущена впередень і річ певна, колиб поліція не вмшала ся в сю справу, то молодіж, відслуживши панахиду, спокійно розійшлась би собі з церкви і жадного лиха, або хоч пригоди якої не було би.

Так ні! Жандарі, маючи в університеті своїх прислужників і між неделями, і між професорами і між урядниками і між студентами, скоро довідали ся про сподівану панахиду, зараз залігали до неї політику і заходили ся серед ночі справляти ревізії і арешти студентів, яких уважали за ватажків руху. — В ночі на 18-го березня було арештовано 35—40 студентів, а ранком дві сотні уральських козаків було приховано в сусідних дворах з собором; собор оточила поліція, а в середині собора заїло 120 поліціянтів з револьверами.

Молодіж про такі заходи нічого не відала. Зранку 18-го ішов великий дощ. На вулиці (бульвар) біля університету та собору оприч поліції та звичайних прохожих нікого не було. Того саме ранку вертав з Петербургу генерал-губернатор граф Ігнатов (Олексій Павлович); їдучи повз собор і помітивши незвичайне зібране поліції біля собору, він спинив свою карету, розпитав ся і довідавшись, що студенти хочуть в соборі помолити ся Богу за душу Вітрової, а

„начальство“ не хоче їм того дати, поїхав собі далі. Річ певна, що єдиного слова Ігнатова досить було на те, щоб спинити усю бучу, яку роздуло „начальство“. Від його залежало наказати поліції і жандармерії не займати студентів, не боронити їм іти в церкву правити панахиду і не чеплати ся до них, доки вони не заповідють чого будь незаконного. Граф Ігнатов сего не зробив, з чого виходить, що або його непевно поінформовано, або і він поділив думку, що молити ся за душу „в сякої арестантки“ не личить, „не согласно съ существующимъ порядкомъ.“

За кілька хвилин після проїзду графа Ігнатова стала збирати ся публіка; поліція заходила ся проганяти її з вулиці; небагом з університету і з клінік його рушили студенти, інші з них йшли собі з відчитів і не мали на думці йти в собор, а вертали до господи Тієї саме хвилини винирнули з засад поліціянти конні і піші, уральці на конях, зазброєні нагайками, немов з землі виросли губернатор Тамара, голова жандарів киевських генерал Новицький і ще прибігло кілька сотень козаків; оточили усю публіку і веліли їй рушати вздовж бульвару в низ. Уся масса, здивована таким несподіваним поведінням поліції і губернатора, не тямала, що діяти і за що і про що її полонили? Погрози „пустити вь ходъ нагайки“ і „топтати“ козачими кінцями, казали людям, що „начальство не шутить“... Полонена масса рушила. Картина була незвичайна! Вздовж бульвару повз собор, дівочу і хлопчачу гімназію рушала довга лава молодіжи, (було і жіноцтво), з обох боків її їхали тустою лавою уральські козаки, махаючи в гору нагайками, біля козаків поліціянти і жандарі; перед великими генералами: Тамара і Новицький. Полонена молодіж пойдімала шанки, ішла спокійно-поважно і торжественно, стрійним хором співала „Со Святими упокой“, „Со духи праведними скончавшу ся“ та вічну память...

Дійшовши під дощем до „Арештантських Рот“ (тюрма, де відбувають злочинці кару, при-

значену судами) процесія повернула в браму сієї тюрми. Таких інтелігентних гостей і таку силу їх тюремний двір ніколи ще не приймав.. Браму замкнули і загородили сотнею кінних козаків...

Незвичайна процесія, зовсім натурально, стурбовала спокійних мешканців бульвару: з усіх дворів люде висипали на вулицю. Почала ся за дія поліції і козаків нова робота; велено розігнати усіх людей з вулиці і позамкнути по всіх дворах брами, а в домах двері на вулицю і нікого не випускати. Таким чином увесь протяг бульвару від університету до залізної церкви (біля веретви) опинив ся в облозі...

За годину залунало по бульвару знов „Со Святими упокой...“ Вели нових бранців до тієї-ж гостинної брами „арештантських рот“. Тут списали реєстер усіх бранців... Зареєстровано 575 чоловіка (з десятків дівчат, 480 студентів університету, останні — різна молодіж). Чоловіка з 20 лишили в арешті, усіх останніх пустили „на волю“... Але „воля“ та не про всіх була волею.. У ночі почали ся ревізії та арешти. Полонили і замкнули в острог більш 40 чоловіка.

На другий день (середі 19/31 березня) начальство очевидно не сподівало ся вже демонстрації. А тимчасом о год. 12. з університету вишло чоловіка сотень зо три студентів (між ними чоловіка 20 тільки з тих, що були вчора) і співваючи похоронні гимни, рушили бульваром повз першу гімназію на головну вулицю Крещатик, гадаючи Крещатиком дійти до Софійського собору і тут на плацу, де памятник Хмельницькому прохати софійське духовенство відслужити панахиду. — Але ледві прийшли до повороту на Крещатик, тут перестрів їх полк козаків, не пустив іти далі, завернув їх і погнав зовсім так як і вчора в арештантські роти. Зареєстровали 280 студентів і більш сотні людей приватних; чоловіка з 20 дівчат. — З сего гурту 39 чоловіка закинули в острог.

В ночі знов ревізії і арешти.

34)

ЗАЛІССЕ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— Молодші вмють — відповів Іван Дорош. — Я паробків стягну до купи.

— Я прийму ся вчити паробків і дівчата співати! — сказав Горошинський.

— Та они і так умють співати! — відізвав ся голос.

— Ні, сусідо — пояснив ему Головатий — они співвають... от, знаєте, як они співвають... а пан учитель вивчили би їх так, як своїх школярів.

— Що-ж коли своєї церкви нема! Де будуть співати?

— Почекайте, буде і церков.

Зійшла бесіда на церков. Славко радив, що скоро вийде по Різді контракт з Мошком Зільбером, треба відобрати від него ломі каміня і взяти їх у свій заряд. Пора вже почати возити камінь на церков. Братство нехай би заняло ся будовою церкви. Церков має бути мурована. Три тисячі є з асекурації, тисяч двіста має

братство (добре що Костипину не вдало ся вкрасти), на ломах каміня можна заробити (адже Мошко заробляє!); при братстві треба крамницю заложити і дохід з неї складати на будову церкви; на потоці можна побудувати млин — і так близько в околиці млина нема — а з него також дещо капне; потом вибудує ся власну цегольню, аби своя цегла була, а й дідич муєть помогти...

Господарі слухали сего оповідання Левіцького, зітхали: „Гей, Боже, Боже, коли то в нас буде?“ — і махали недовірливо головами.

А Славко чим раз більше запалював ся і змалював зібраним таке взірцеве село, на яке і сам не мав надії. Він бачив уже Заліссе в добробиті, просвічене і заможне, цікаве до книжки і до школи, оборотне у громадських справах, сягаюче думкою і поза межі свої.

Головатий, его син, молодий Дорош і ще деякі люди усміхали ся з вдоволення, але коли Левіцький замовк, майже гуртом відізвали ся, що до такого ладу в Заліссю ніколи не дійде. Левіцького чудувало, що селяни про своїх громадян думали далеко гірше, ніж він сам. Они справді тільки слу-

хали, зітхали і помалу відходили з безнадійним видом, немов байдужі або безпомічні. Одно їх лиш переконало, що треба справді тепер відобрати від Зільбера камінні ломі, бо громаді самій потрібно каміня на церков.

— Як до них властиво брати ся? — радив ся Левіцький у Горошинського, коли оба вертали ся вечером від Головатого.

— Бог знає! — казав той. — Вже вісім літ придивляю ся селянам і не можу зміркувати. Але мені видить ся, що найрадше ханають ся того, що їм дає матеріальну користь.

— Се я знаю.

— А відтак, думаю, треба махнути рукою на старих, а з молодими починати. А там нині були майже самі старі господарі.

— То Головатий їх спросив.

— Я раджу тобі з молодими починати; зі старими не дійдеш до ладу; я їх знаю. Ти бачив, що найрадше слухав тебе молодий Дорош?

— Ну, его вже і брат-професор привчив троха. Але иньші?

— І иньші паробки скорше тебе послухають.

З того часу, що ранку бачать люде, як о годині 8. ведуть салдати по кілька десятків молодіжи в острог. Острог повний; чимало забинули і в тюрму в фортеці. Скільки усіх арештовано — запевне не відомо, але уважаючи на те, що запевне відомо, можна гадати, що в тюрмі кинено не менш 200 чоловіка молодіжи. Між ними доволі таки і жіноцтва, є і гімназистки.

Журналь.

Листи з Сирії.

(Опакане становище християн у Сирії. Пратензій православних проти Росії. Як мусульманин побив священника російської церкви. Ноябрьські вбивства в Бейруті. Мазрааський напад на церкву. Байдушність і нечесність турецьких властей. Бійка генерал-губернатора з прокурором. Прихильність Росії до Туреччини і зріст ворожнечі проти неї у східних християн. Як мене побили каміннями. Колишні причини східного москвофільства і сучасний рішучий його випадок.)

(Конець.)

Ну, та покиньмо жовнівів, покиньмо дрібних чиновників, а подивімось краще на найважливіших тутешніх достойників: генерал-губернатора (валія) Насухи-бея, що його власть буде, приміром, така, як у галицького намістника кв. Саніушка, та ще й воєнна; і подивімось також на прокурора генерального суду — Хамді-бея. Одна сцена обмалює їх обох, сподіваюсь, як не можна краще. Хамді-бей приїхав сюди з Константинополя, щоб розслідити деякі політичні справи. В кінці ноября йому, між инчим, забажалось узяти на допит одного — дехто каже — божевільного, а дехто каже — молодотурка. Той з переляку (а може й навмисне, щоб удати божевільного) зачав верещати наче недорізаний пап. Діло діяло ся на подвір'ю прездії. Валій, Насухи-бей, завважив прокуророві, що краще було б божевільних не чіпати. Прокурор гордовито одказав, що валій не має йому розказувати, кого там треба допитувати, а кого ні, бо в нього, прокурора, є накази важніші, з самісінького Стамбулу. Розмова зробила ся горячіша, і достойники кинули ся були бити ся, публично, в присутності більше як п'ятьсотної простонародньої публіки. Звісно діло, їх зараз розборонили, але прокурор голосно погрозив ся генерал-губернаторови, що його самого він обвинуватить перед султаном у зраді, бо мовляв, він потурає молодотуркам. Переляканий генерал-губернатор, отой

воевода краю, поїхав швидче до російського консула благати, щоб той телеграфічно попрохав Нелідова заступити ся за нього перед султаном.

Чи вірить ся вам, читачі, чи ні? Подумайте собі: якби то виглядало, колиб кв. Саніушко побив ся з прокурором львівського суду (як він зветь ся, не знаю), а потім — щоби побіг до російського консула благати в нього заступництва перед цесарем!... А тут в Бейруті така історія нікого не здивувала, хіба лиш мене, бо хоч уже всім літ минуло, як я орієнталіст, а таки я не втратив спосібности дивувати ся дечому.

Наше консульство заступило ся за Насухи-бея. Як приїхав він до Константинополя, то його не тільки не засуджено, а ще й дано йому якийсь ордер, бо звісно, Росія тепер всемогуча у Туреччині. Я знаю резони, задля яких російське консульство взяло Насухи-бея в оборону. Тії резони висловив сам Насухи-бей: він, прохаючи консульської ласки, вказував на той факт, що тільки в самісінькій його вілаєті (провінції) не було офіційної різанини християн, а скрізь деінде християн різали з наказу властей; „через те,“ казав Насухи-бей, „усі инчі генерал-губернатори пішли в гору, тільки я один сижу в неласці султанській“. Таким способом виходить, що консульство мало свою причину клопотати ся за Насухи-бея. Тільки-ж, будь що будь, серед християн цей поступок консульства був дуже непопулярний: всі ненавиділи Насухи-бея за його здиство і поголоска запевнює, що ноябрьські вічні потайні вбивства коїли ся не без його волі.

Зрештою всякі такі помилки консульства мусіли незабаром вважати ся вже за простимі дрібницями, бо народне невдоволення звернуло ся на речі важніші. В январі, як відомо, держави зачали виробляти проекти реформ для Туреччини; серед тих держав найліберальніші пропозиції виходили од Англії, а Росія, навпаки, дуже обетавала за султаном. Був такий момент, коли Росія була сказала, що вона не дозволить с и л у в а т и султана до реформ. Памятаю: того самого дня, як газети принесли про це звістку, зайшов я до аптеки Хеду. Хазяїн, впізнавши, що я з Росії, зачав мало не кричати, стиснувши кулаки: „Нема нічого підлішого над вашу Росію! Ми вже тепер увірили ся, яка її політика! Ваш франко-руський союз — то наймерзеніша підлота, то ворог усякого прогресу!... Ні! ми тепер любимо саму Англію, а більше нікого. Тільки ті араби щасливі, котрі живуть в Єгипті!“ Я нічого не одповідав, але в вечері завів довгу розмову з тими, хто вважаєть ся тут за русеофілів. Треба завважати, що араб з натури

своєї дуже скритий, він не любить казати щиро, а навпаки — любить казати підслесливо. Цім разом я й того не помітив: всі говорили хмуро, ніхто не міг затаїти своїх ворожих почувань проти Росії. — Аж от надійшли кретенські події. Росія рішучо стала в обороні Туреччини, Росія стріляла в православних повстанців. Я не можу вам описати всього того обурення, яке запанувало тут. Був такий тиждень, коли я не міг нікуди вийти з хати. Бо ледві хто мене стрічав, зараз зачинав докоряти. — „Кров убитих вірмен вопіє до Бога про лімету,“ кричали мені такі люди, що я їх і не знав навіть ніколи: „та вам було й того мало! Ви ще й проти православних пішли!!! Ганьба вашій нації! ганьба! вічна, нестерта ганьба!...“ Я мовчав на всякі такі закиди, бо і що-ж я міг сказати? Чи-ж би міг я кому витолкувати, що російська дипломатія не є репрезентант ані нації великоруської, ані тим паче української?... Нарешті мене два рази побили каміннями. Один раз — не сильно, а другий раз було гірше. Я йшов недалеко од церкви святого Димитрія („Мар-Мітрі“), і там стояла купа людей, мені незнайомих. Побачивши мене, гукнули: „Онде йде москобі!... москобі!... бийте його!“ І ціла хмара каміння полетіла в мене. Я не хотів кликати мусульманську поліцію або скаржити ся в консульство, бо це значило би зробити всіх християн собі ворогами.

Живучи півгода безпосередно серед арабів, маючи з ними щоденні тісні зносини, говорячи з ними їхньою рідною мовою, я сміливо можу сказати, що авторитет Росії тут упав. Через те мене дуже дивують зарозумілі запевнення деяких ретроградних російських органів; ніби на сході боготворять Росію. Коли недавнечко французький подорожній Лавіс констатував, що авторитет Росії на сході зовсім підірвано через нерозважну, безжалісну її дипломатію, газета: „Новое Время“ гордо заявила, що дивуєть ся, як може говорити такі речі поважна людина. Я просто слів не можу дібрати, щоб схарактеризувати таке засліплення!

Ні! на жаль (в другім листі я скажу, через що „на жаль“) повагу свою Росія на сході втратила: всі сімпатії тепер на боці Англії. І всьому тому винна політика Росії супроти Вірмен і Греків. Воно правда, єсть деякі нитки, які ще довго не порвуть ся між арабами та Росією. Одна з тих ниток — сила Росії, сила православної держави. Тут на сході віру люблять так, як у нас національність, і через те православний араб, спорячись із католиком або з маронітом, дуже охоче покликуюєть ся на те, що от, мовляв, дивись, яка є на свєті сильна православна держава. В кожному православнім домі ви тут знайдете портрет царя і цари-

Що Горошинський говорив правду, Левіцький гнеть переконав ся, коли задумав заложити читальню і не міг навіть зібрати підписів на статуті. Підписало двох-трьох, а инші — навіть ті, що були тоді в Головатого — не хотіли покласти свого хрестика. Сердило то его через кілька днів дуже, але вкінці погодив ся з тою думкою і став збирати коло себе молодих. Горошинський зацікавив їх співом; почали ся в громадскім домі немов вечерниці для паробків і дівчат, не такі свободні, як то устроїли би они собі без надзору, та знов і не надто скучні. Чудували ся тому старі і з невдоволенем помахували головами.

Удало ся також Левіцькому намовити Івана Дороша, аби отворив у своїй хаті крамницю, бо братекої ніхто не хотів вести. Поміг ему Славко єї заложити, показав, як рахунки вести, навчив, звідки товар спроваджувати — і знов селяни тільки чудували ся, але купувати до Дороша мало ходили, воліли купувати у Мошка або аж у містї. Що у Мошка діставали гірший товар, що на дорогу до міста тратили даремно час, се у них нічо не значило; Мошко дав і танше, Мошко і поборгував, а До-

рош — казали — захотів нараз на людях масток зробити. Тай таки, говорили, крамарство то річ жидівска, а не християнська; Дорошеви і не до лиця сим ділом займатися.

До одного місяця зміркував Дорош, що крамниця не йде, і став перед Славком жалувати ся на се. Той додав ему надії, що помалу люди привикнуть, але сам надії не мав, і коли почув, що Зільберглузує собі з них обох, его брала і нетерплячка і гнів на всіх заліських селян.

А ще й батько збільшав Славкове невдоволенє.

— А що? не казав я тобі, — говорив він — з нашими людьми не зробиш нічого!

— Хто-ж тому винен, як не ви самі бодай в часті? — сердив ся син. — Двацять літ сидите тут і не виховали собі навіть маленького кружка своїх людей!

— Ой, дитино-дитино! горяча голова! — жалував батько сина, що такий недосвідний.

А мати, з наймолодшою донькою на руках, додавала: — І десь у тебе охота бере ся до того? Намовив Горошинського,

мішати ся у такі справи, а то ще готово ему пошкодити. Ти не чув, які польські інспектори піклі?

А бабуся Клявдня все своє повтаряла: радила їхати або до Лановича або до Черминського або до Красницького — і ще вичисляла цілу купу знайомих священників, у котрих були доньки. Она знала притім розповісти, яке положене кожної з тих родин, з ким посвоячені, які вигляди на посаг, які протекції можливі, які самі панни, що у котрої добре, а що лихе — все те бабуся вважала своїм обовязком розповісти, хоч Славко запевняв єї уже сотий раз, що шкода єї слів.

— Ти собі тут з нашими хлопями голову морочив — говорила мати — а тимчасом найліпші панни тобі з рук вирвуть.

— Оно би не було зле, — казала бабуся — зробити щось для тих бідаків, навіть треба, але звідки ти, такий молодий, приходиш до того? Та хто таке видав? Женити ся не хоче! Хто — питомець! Видко, що вас так тепер в семинарії виховують...

— Я чекаю, аж Наташка виїде замуж! — шукав Славко вкруту.

ці; дуже часто ви почуєте „ліберальну“ фразу, що володар православних турецьких підданих не є Абдуль Гамід, але Микола II. На царські іменини чув я в церкві Мар-Журжі (св. Георгія) митрополитову проповідь; намятаю, з яким великим патосом сказав він: „Цар Московів — найсильніший поміж усіма царями („ашада кляюль ель — млюк“), і через те ми повинні його любити.“ І на те весь народ, що був у церкві, зачав на ціле горло фанатично кричати: „Нуля!!! Нуля!!!“ себ то: „Микола!!! Микола!!!“ Тутешні православні араби солодко виявити перед мусульманами і католиками, що вони не якесь там сьмітя, за яке всі їх вважають: адже-ж і найсильніший з усіх царів — православний. Цей нахил до московізму істині не тільки в Сирії і Палестині, але скрізь, де православіє улодійжене і терпить. Згадайте собі один з віршів Вазова: „Бѣхъ малѣкъ азъ“; бідна його мати, терплячи велику біду під турецьким ярмом і почувуючи, як низько трактують болгар турки, наказувала синові поцілувати портрет російського царя і казала: „Това є българския царь!“ Далі, друга нитка, яка ще піддержує авторитет Росії, — грошеві заповоди, які йдуть з Росії на Сирійські і Палестинські церкви. Третя нитка — безкористовна війна Росії проти Туреччини за волю Болгарії, або, як тут кажуть, за волю православної Болгарії. Оці три причини були досі найголовнішим джерелом московізму на Сході. Але-ж відколи Англія заволоділа Єгиптом, себто з початку вісімдесятих років, зачало московізмство на сході меркнути. В Єгипті англичани дали арабам те щасте, якого вони давно-давно вже не зазнавали: дали непідкупний суд, знищили хабарі, а до того завели й волю печаті. Тепер для сирійців і палестинян Єгипет — то якийсь рай. Туди зачали переселяти ся тутешні люди тисячами, особливо-ж християне. Спитайте-но в якій хочете тутешній родині: всякий вам скаже, що хто-небудь з родини (син, брат, дядько) виселив ся в Єгипет і живе мов у Христа за пазухою, спасибі англичанам! В листах своїх до родичів такий виселенець раз-у-раз вихваляє Англію, або англійське пановання. Воля печаті зробила те, що всі найкращі літератури сирійські покинули Сирію, де

*) До речі розкажу куріоз. Російський віцеконсул, почувши такий ентузіазм, спитав ся в свого драгоманава, що сказав митрополіт. Той одказав: „Votre Excellence! Il a dit, que l'empereur de la Russie est le representant de tous les orthodoxes. (Ваша Ексцеленце! Він сказав, що цар Росії є представителем всіх православних).“ Віцеконсул послав його до митрополіта подякувати за те і дуже здивував ся, як почув од мене точний переклад митрополитової промови.

— Що тебе Наталка обходить? — питала ся мати.

— Обходить мене, бо она моя сестра!

— Але не ти єї будеш замуж видавати!

— Певна річ, але труднійше їй вийти замуж, як мені оженити ся. А може я буду для неї і для інших сестер потрібний?

— З ним не договориш ся! — кінчив о. Левіцький нетерпеливо. — Заїхала ему та Стефка, як фіра сіна в голову, і він зовсім здурнів.

— Добре, добре! — відповів Славко і невеселий вертав ся до двора.

Справді, думав він собі, коли би мені так дальше не вдавало ся нічого доброго зробити, так тоді нікода би тратити жите на пусту роботу. Виходило би, що треба би собі глядати якоїсь близької цілі: жінки, родини...

Коли родичі намовляють его до того, навіть з можливою шкодою для себе і інших дітей, то в тім безперечно видно їх добре серце... Але якже можна брати сю річ так тверезо, як они? Мов яке купно!...

Від кого помочи сподівати ся?

Від Заборовського? Він так само думає

не можна й слова писнути, тай поїхали до Єгипту і зробили Єгипет осередком духового життя всіх арабів. Це теж дуже пособило збільшенню англійського впливу на Сирію, бо вдячні журналісти, користуючись не тільки свободою слова, але й підмогою од англичан, сьпівають їм хвалебні гимни. Остатнім часом, коли Англія йде проти Туреччини, а Росія її боронить, єгипетські газети й журнали обмальовують Росію як ворога східнім християнам, а Англію — як їх найбільшого приятеля. Вже й вороже становище Росії супроти вірмен дало добрий матеріал єгипетській пресі, щоб підбурити сирійських арабів проти Росії (і Франції), і саме тоді я приїхав до Бейруту. Тепер, можна сказати на моїх очах, кретенські події і інтерпретація їх єгипетськими газетами вкрай одірвала арабів од прихильности до Росії. Ще зустрінете прихильників Росії поміж дуже-дуже старими людьми, які живуть споминами про минуле, або десь по глухих гірських закутках, куди ніякі звістки не доходять; зустрінете також прихильників Росії серед тих арабів, чий діти вчать ся в Росії коштом Палестинського Православного Общества (тай ті, як я пересвідчився, теж крутять носом). А решта, загал — усе проти Росії і згадає про неї добре хіба серед богословської єпірки.

Як на мою думку, дак це річ сумна, бо для християн-арабів російська культура була б відповідніша, ніж яка друга. Але про культурне становище Сирії буде мова инчим разом.

Бейрут, 11/23 марта 1897-го року.

А. Кримський.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9-го цвітня 1897.

Авдженції у цесаря мали наш владика митрополит Аркадій Чуперкович і президент краю граф Гоес.

Міщанська читальня в Чернівцях скликає загальні збори членів на неділю дня 11. цвітня о год. 7. вечером в Братській Домі при улиці Кушнірській ч. 10.

Руска Каса. Членам „Рускої Каси“ пригадуємо, що в неділю дня 11-го с. м. о 3-ій годині пополудни відбудуть ся звичайні збори сего товариства. Если не явить ся потрібне до правосильности зборів число членів, відбудуть ся тогож самого дня другі збори о годині 6-ій, важні без огляду на число явивших ся членів. На збори просимо також всіх тих, що хочуть

про громаду, як батько. Від его доньки? Та як она й поможе? Піде у хлопску хату агітувати, чи що?

Якаж би та поміч мала бути?

Материяльна! отсе селяни розуміли би. Коли-б они були заможні, то були би цікавіші і до просьвіти... Чи справді так? Адже є в селі кілька заможних родин — вся родина Костишинних — а они зовсім до просьвіти не цікаві...

Треба їх учити самопомочи! Гарно! Хотів собі помогти Іван Дорош і як поміг? Адже без помочи громади він сам у тім ділі собі не поможе!

Що оно за круговорот такий, що з него розумного виходу нема при таких слабих силах, як мої! — думав собі Славко, вступуючи у свою хату в дворі.

Сів читати Народу і лютив ся на автора статі, котрій круту справу народного добробиту рішав одним скликуванем віч...

Між тим і сьвята надійшли...

(Дальше буде.)

приступити до „Рускої Каси“. — А. Руснак, заст. голови, Др. В. Дугчак, секретар.

Дві рільнічі школи на Буковині в Радівцях і в Кіцмані мають засновати ся після ухвали краевого сойму. Будинки стоять уже готові, й учительські сили найшли ся вже. Іменно два учителі народні Андронік Мотрескул і Євген Жуковский зробили у Відні з добрим успіхом іспит на учителів для рільнічих шкіл. Без сумніву стануть они тепер директорами новозаснованих шкіл, Мотрескул в Радівцях, а Жуковский в Кіцмані. Наука в обох школах начне ся найдальше 1. жовтня с. р. а при кожій з них буде ще інтернат для учеників, де дістане 10 хлопців цілком безплатне удержане. Висладова мова у школі в Кіцмані буде руска і німецька, в Радівцях волоска і німецька. Щобн зробити можливим практичне виобразоване учеників, прилучено до кожної школи 30 моргів поля і цілкомито уряджений фільварок. Там будуть плекати не лише рогатий товар, але і вівці та безроги. Розуміє ся, що товар буде походити з найліпших рас і обі школи стануть розсадниками для поправи худоби а доколичні господарі будуть мати з того велику користь.

Лев Турбацький, котрого підозрівав Pester Loyd, що провадить агенцію в Італії, перебуває тепер в Галичині на селі на лекції, а его імени надуживає, видко, якийсь обманець, щоби туманити емігрантів.

Справоздане відіду Читальні в Мамаївцях старих за час від засновани дня 5. марта 1895 до 1. цвітня 1897 виказує хороший єї розвій. Головою є начальник громади Василь Димчук а его заступником бувший голова госп. Іван Візюк. Членів має читальня 33; доходи виносили 73 кор. 82 сот., розходи 49 кор. 97 сот., остає ся в касі 33 кор. 85 сот. Товариство предлачувало „Буковину“, а віділ відбуд два засідання, на котрих постановлено оснувати крамницю і касу позичкову. Виконання тої ухвали не міг ще до тепер перевести віділ для малого числа членів. — В Брідку числила Читальня 30 членів, але мала дуже малі доходи. Товариство предлачувало „Свободу“ і книжки „Просьвіти“ і має бібліотечку з 200 книжок. Головою Тодор Ілюк.

Окровавлені руки. Графа Войтіха Дідушицького, стрітила передвчера на кульбарах парламенту болуча пригода. Бувший посол, радник двору Едвард Іневош розмовляв з громадкою послів, Надійшов граф Войтіх і наставив ся подати Іневошови руку, але тої скоренько пофнув свою руку і скликнув: „Перше, графе, обмий собі руку окровавлену при галицких виборах! Як голова центрального комітету викликали ви кроваві події і через вас убивали людей!“ Граф Войтіх відскочив і щось бурмотячи та вимахуючи руками утік, а старенький Іневош ще раз скликнув за ним: „Памятай, що на тебе паде вина за кров пролиту при виборах і за нещастя, які з того вийшли!“

Небезпечну злодійку арештували минушого понеділка на черновецькій торговлиці. Вже кілька осіб було зголосило ся на інспекцію поліції, що їм пропали мошонки з грішми, аж тут поліцай Андронік припровадив якусь паню, убрану в чорну одіж, що єї прилапав, як витягала якийсь пани мошонку з кишені. Арештована подала, що називає ся Марія Столяр, родом з Кіцманя і признала ся до крадіжки. Та при ревізії найшли у неї аж 16 ріжних мошонок з меншими або більшими квотами. Столярову передали до суду.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 9-го цвітня 1897 року.

Атени. Безчисленна товпа народу переходить через улиці з патріотичними піснями на устах та з обликами „Війна! війна!“ Кількадесятя французьких і англійських охотників прибуло до міста. Ціле місто ілюмінували і через всю ніч відбували ся ентузіастичні маніфестації за війною.

Царгород. Англійський конзуль доносить з Крети, що християне в глибині острова будуть мали небагом подвійне жниво зі своїх піль, та з піль музулманів — бо все загортають Кретенці для себе.

В Чернівцях виходить уже тринадцятий рік руска газета

„БУКОВИНА“.

Від 1. січня 1896. року появляє ся она що дня кромі педль і сьвят. Поміщає статі про справи буковинської Руси, але познакомлює читателів також із справами Русинів в інших землях руских. Дбає о добірні і цікаві фейлетони і взагалі о материал такий, що обходить кожду руску родину. Що „Буковина“ цікава і для галицьких Русинів, свідчить значне число передплатників єї в Галичині. Передплата лише 10 злр. Адреса редакції і адміністрації „Буковини“: Чернівці улица Петровича число 2.

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

→ (заснований 1812 р.) ←

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з двем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укаїнно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовленя і пишусь з поважанем

Стефан Гаїна.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а догоси закауєні з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можлисть обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кржкові, котре дає як найкористнійші услівя і видає полїси і квіти в рускїм язїці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришенє зареєстрованє з односторою порукою, приймає від своїх членів і з їх лиць вкладни до опроцентования по 5 проц. в гаранция цілковита. Удїли по 50 корон. Порука удїляють ся тільки влас. а елям реальностей і тільки від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Бракоса, Львова, Станіславова, Коломні і Снятка	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломні, Станіславова, Львова, Країлова і Відня	347	941	1029 538
З Бугарешту, Яс, Сучави, Глибокє	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яс, Бугарешту	1203	717	1048 616
З Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 612

Підчеркнені числа означають пору пічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейскій час рїзнять ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькїм 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.